

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, III-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
III-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

DUAL TA'LIM ASOSIDA TEXNIKA FANLARINI O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH: ELEKTR ENERGETIKASI TA'LIMI MISOLIDA.....	14
Zoxidov Ikboljon Zokirjonovich	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING SAVDO HAJMINI OSHIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	20
Raxmonova Feruza Musakulovna	
MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT ARALASHUVINING IQTISODIY ASOSLARI	27
Yerjanov Shohrux Kabil o'g'li	
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ РИСКОВ НА ПРОДОВОЛЬСТВЕННУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	34
Нуруллаева Гулнара Коптлеуовна	
KORPORATIV BOSHQARUVDA NOMOLIYAVIY HISOBOT TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	39
Akmaljon Valijonov	
BYUDJET TASHKIOTLARIDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARINING HISOB, NAZORAT VA ICHKI AUDIT OBYEKTI SIFATIDAGI IQTISODIY MAZMUNI	43
Abdulazizov Aziz Anvar o'g'li	
MAMLAKATIMIZ KOMPANIYALARI BOSHQARUV JARAYONLARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI MUAMMOLAR.....	49
To'ychiboyev Nozimjon Soliyevich	
TIJORAT BANKLARIGA KAPITAL BOZORI ORQALI INVESTITSIYALARNI JALB QILISH YO'LLARI.....	58
Qurbonova Vazira Ravshan qizi	
MEVA-SABZAVOTCHILIK KOOPERATSIYALARINI MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL-MOLIYAVIY INTEGRAL INDEKSI	62
Bobojonova Shahnoza Otaxonovna	
DUNYODA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING ZAMONAVIY STRATEGIYALARI	69
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ И ВОЗМОЖНОСТИ АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	73
Муминжонов Анварбек Сайфитдин угли	
ANSWERING BUYER CARBON-DATA REQUESTS: A MINIMUM ACCOUNTING CONTOUR FOR SECOND-TIER EXPORTERS IN EMERGING ECONOMIES.....	82
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	89
No'manov Javoxir Olimjon o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ ДЕГУРВА И ГЛОБАЛЬНОГО СЛОЯ НАСЕЛЁННЫХ ПУНКТОВ ПРИ КЛАССИФИКАЦИИ ТЕРРИТОРИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ПО СТЕПЕНИ УРБАНИЗИРОВАННОСТИ	96
Салимова Юлдуз Исаковна	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDII SAMARADORLIGINI BAHOLASH: RAQAMLI INFRASTRUKTURA VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	105
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	

O'ZBEKISTON MINTAQALARINING IQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI KOMPLEKS BAHOLASH VA HUDUDLARARO TAFOVUTLARNI ANIQLASH.....	112
Ismatov Fazliddin Ibodovich	
QURILISH SOHASIDAGI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	117
Yunusov Abduvoxid Abdukarimovich	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	124
Рахмонов Мирвохид Ражабович	
ADVANCING SUSTAINABLE AND GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN THROUGH BILATERAL CARBON CREDITING MECHANISMS.....	133
Dilfuza Arifkhodjaeva	
Gulchekhra Nematullayeva	
Bakhtiyor Pulatov	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISHNING AMALDAGI MEKANIZMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	141
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
O'ZBEKISTON BANLARINIGKING YASHIL BANK MAHSULOTLARI TASHKIL QILISH MEKANIZIMLARI VA ULARNING BANK IQTISODIY SAMARADORLIGINI SALBIY TA'SIR QILMAGAN HOLATDA MAHSULOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIK TA'MINLASH YO'LLARI.....	150
Nuriddinov Murodjon Nuriddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ МАЛООБЕСПЕЧЕННЫХ СЕМЕЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	156
Асомиддинова Музайянхон Абдурахмон кизи	
AHOLI TURMUSH FAROVONLIGI VA KAMBAG'ALLIK KATEGORIYALARINING NAZARIY-METODOLOGIK EVOLYUTSIYASI HAMDA ZAMONAVIY BOSHQARUV KONSEPSIYALARI.....	164
Negmatullayeva Zarina Baxodirovna	
IQTISODIYOTDA OZIQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISH VA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	171
Siddiqov Zoxid Tulkunovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING KOMPLEKS IQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASH VA MOLIYALASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	178
Madrahimova Onajon Javlon qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINING YUQORI MALAKALI KADRLARGA BO'LGAN TALABINI SAMARALI QONDIRISHDA OLIY VA PROFESSIONAL TA'LIM INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH ZARURIYATI.....	184
Nizamov Aslitdin Badreddinovich	
SUDLARNI MOLIYAVIY JIHATDAN BOSHQARISHNING XUSUSIYATLARI.....	191
Toshev Yigitali Boboqulovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT AXBOROTLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA KOMPILYATSIYA QILISH SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	197
Bekberganova Farangiz Birodar qizi	
TOROID O'ZAKLI TO'G'RI CHIZIQLI HARAKAT IJRO ELEMENTINI DOIMY MAGNIT VA CHULG'AMNING O'ZARO TA'SIRI ASOSIDA ELEKTROMAGNIT KUCH HOSIL BO'LISH JARAYONINI TADQIQ ETISH.....	202
Abdullayev Mahmudjon Muxammedovich	
НАЦИОНАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ СИСТЕМНОГО МОНИТОРИНГА И УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ УСЛУГАМИ В РЕГИОНАХ.....	214
Якубов Н.А.	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	221
Bauyetdinov M.J.	
Rustamova A.B.	

ЦЕНОВАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИТНЕС-КЛУБОВ В УСЛОВИЯХ КОНКУРЕНЦИИ	226
Соловьева Фарангиз Анваровна	
AQSHDA XUSUSIY TIBBIY XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH IQTISODIY MEKANIZMI AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	232
To'xtayev Umidjon Shuhrat o'g'li	
DAVLAT SEKTORIDA KADRLAR TAQSIMOTINING TAHLILI	243
Xodjayev Furkat Salimovich	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТЕЙНЕРНЫХ ПЕРЕВОЗОК ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫМ ТРАНСПОРТОМ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	249
Ахмедова Дилафруз Муратовна	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA RAQAMLI TAFOVUT VA DAROMADLAR TENGSIZLIGINING KONVERGATSIYA HAMDA DEKOMPOZITSION TAHLILI	258
Murotjonova Mubina Dilshod qizi	
TURISTIK FIRMALARDA RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARINING XORIJIY TURISTLARNI JALB QILISH SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	267
Tolibova Aziza To'liqin qizi	
THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES OF ENERGY COST ACCOUNTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	274
Ergasheva Maftuna Asad kizi	
INSON RESURLARINI BOSHQARISH KONSEPSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA UNING MEHMONXONA BIZNESI KORXONALARIDAGI NAMOYON BO'LISHI.....	282
Narzullayeva Sarvinoz Askar qizi	
QURILISH KORXONALARI EKSPORT FAOLIYATINI QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMINING TARKIBIY ELEMENTLARI VA AMAL QILISH TAMOYILLARI	290
Mirzayeva Xulkar Abduladjon qizi	
SURXONDARYO VILOYATI IQTISODIYOTINING TARKIBIY BARQARORLIGI: EVOLYUTSION CHIDAMLILIK VA TARMOQLARARO BOG'LIQLIKNING EKONOMETRIK BAHOSI	297
Xuramov Suxrob Abdusamad o'g'li	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ТРАНСФОРМАЦИЮ СТРАТЕГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА ОРГАНИЗАЦИЙ	304
Адилова Сакина	
OLIJ TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT BUDJETINING ROLI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	310
M.M. Tashhodjaev	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING OLIJ TA'LIM TIZIMIDA TUTGAN O'RNI VA KELGUSIDAGI TA'SIRLARI.....	316
Qarshiyev Sherzodbek Bahromovich	
O'ZBEKISTONDA MUDORABA, MUSHORAKA VA VAKALA-ISTISMOR INSTRUMENTLARINI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA FOYDALANISHNI RAG'BADLANTIRISH YO'LLARI	322
Mirobidov Mirzohid Yaxyoyevich	
EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASINING ENERGIYA TARKIBI DIVERSIFIKATSIYASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK TAHLIL QILISH: INSTITUTIONAL SIFAT, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALAR HAMDA TADQIQOT VA ISHLANMALAR ROLI	333
Egamberdiyeva Mardona Komiljon qizi	
POCHTA VA KURIERLIK XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA INNOVATSION XIZMAT TURLARINI JORIY ETISH	337
U. Z. Narmuradov	

YANGI O'ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA QO'SHILISH STRATEGIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA MUZOKARALAR JARAYONI DINAMIKASI TAHLILI	345
Ro'ziqulov Uchqun Hamroqul o'g'li	
TRANSPORT TIZIMINING HUDUDIIY IQTISODIIY FAOLLIKNI RAG'BATLANTIRISHDAGI ROLINI BAHOLASH: HUDUDIIY DISBALANSLAR VA SAMARADORLIK MEZONLARI	350
Omonova Sug'diyona Mamadavidovna	
JAHON AMALIYOTIDA EKSPORTNI SUG'URTA QILISHNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA MODELLARI.....	356
Xalikov Rustam Baxtiyorovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI BARQAROR RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA UNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	362
Xalilova Aziza Rustamovna	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING IQTISODIIY XAVFSIZLIGINI INTEGRAL BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	368
Jamoliddinov Jobirbek Bahodir o'g'li	
LOYIHANI REJALASHTIRISH VA AMALGA OSHIRISHDA SOLIQQA TORTISH VA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI	375
Pirnazarova Madina Rustam qizi	
ELEKTR ENERGETIKASI KORXONALARIDA XARAJATLAR HISOBI VA IQTISODIIY TAHLILNING RAQAMLI MODELINI SHAKLLANTIRISH.....	381
Tursunboyev Javoxirbek Jamshid o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA QURILISH FAOLLIGI VA QURILISH MATERIALLARIGA TALABNING FAZOVIIY MUTANOSIBLIGINI BAHOLASH	391
Turdiyev Abdullo Sagdullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNING BARQAROR RIVOJLANISHINI BAHOLASH: NAZARIY-METODOLOGIK YONDASHUV	398
Norboyev Sarvar Azodovich	
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN TO'QIMACHILIK KORXONALARINING MARKETING STRATEGIYALARINI YASHIL IQTISODIYOT TALABLARIGA MOSLASHTIRISH METODOLOGIYASI (Buxoro viloyati korxonalari misolida)	409
Yoriyeva D.O.	
TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	417
Ziyodullayeva Nargiza Yusuf qizi	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA FINANCIAL DUE DILIGENCE ASOSIDA INVESTITSIYA RISKLARINI KOMPLEKS MIQDORIIY BAHOLASH: "INFINITY INSURANCE" AJ MISOLIDA.....	424
Sidiqov Dilmurod Xasanboy o'g'li	
JAMOAT TRANSPORTIDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI SHAXSIYLASHTIRILGAN MARKETING STRATEGIYALARINING YO'LOVCHILAR JALB QILISH VA SADOQATIGA TA'SIRI.....	429
Berdiyev Temur Azamatovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	434
Najimov Islambek Polat o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIIY O'ZGARISHLARI TAHLILI	439
Murodova Dilfuza Jalolovna	
MINTAQAVIIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIDA INSON KAPITALIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	446
Ernazarova Nilufar Nozimjonovna	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI MENEJMENTIGA KLASSIK VA ZAMONAVIIY YONDASHUVLARNING QIYOSIIY TAHLILI	452
Mamatkulov Humoyun Bobir o'g'li	

MEHMONXONA FAOLIYATI BILAN SHUG'ULLANUVCHI XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA XARAJATLAR HISOBI VA TAHLILI	457
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	462
Акбаров Абдуворис Абдуфорих угли	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BUXORO VILOYATI XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	471
Qudratov Bahodir G'aybullaevich	
TASHQI BOZORGA CHIQUVCHILIKNI TARTIBGA SOLISHNING MOLIYAVIY TIZIMIDAN FOYDALANISH	476
Galiyev Toxir Fazliddin o'g'li	
YANGI LOGISTIKA MARKAZI ORQALI YUK TASHISHNING TEXNIK-IQTISODIY ASOSLARI.....	484
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li	
Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li	
THE IMPACT OF DIGITAL TRANSFORMATION ON STRATEGIC MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE: A META-ANALYSIS	492
Mirzayev Sherzod Maxmatkulovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI FAOLLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI AMALGA OSHIRISH VOSITALARI	497
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ПРОЕКТАМИ: СОВРЕМЕННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И МОНИТОРИНГА	505
Ёкубов Бобурбек Умидович	
DAVLAT TOMONIDAN KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNI MOLIYALASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	514
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
SUG'URTA BOZORI KONSENTRATSIYASI: YALPI VA SOF MUKOFOTLAR QIYOSI	521
Turg'unmirzayev Azmiddin Shamsitdin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA YASHIL AUDITNI RIVOJLANTIRISH: EKOLOGIK AXBOROTLARNING MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDITORLIK TEKSHIRUVI BILAN INTEGRATSIYASI	527
Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	533
Sodiqova E'zoza Komiljon qizi	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA TADBIRKORLIK RIVOJLANISHINING HUDUDIIY DIFFERENSIALLASHUVI VA TARKIBIIY O'ZGARISHLARI.....	538
Abdullayev Umidjon G'afurovich	

O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA TADBIRKORLIK RIVOJLANISHINING HUDUDIIY DIFFERENSIALASHUVI VA TARKIBIIY O'ZGARISHLARI

Abdullayev Umidjon G'afurovich
Osiyo xalqaro universiteti
"Iqtisodiyot" kafedrası o'qituvchisi
Email: abdullayevumidjon897@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston mintaqalarida tadbirkorlik rivojlanishining hududiiy differensialashuvi va tarkibiiy o'zgarishlari tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi — kichik tadbirkorlik subyektlarining hududlar kesimidagi taqsimoti, ularning zichligi va tarmoq tarkibidagi tafovutlarni aniqlash hamda hududiiy tadbirkorlik rivojlanishini muvozanatlashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdir. Maqolada O'zbekiston hududlari misolida faoliyat yurituvchi kichik tadbirkorlik subyektlari soni, ularning aholi jon boshiga nisbati, tarmoqlar bo'yicha taqsimoti hamda investitsiyalar bilan bog'liqligi statistik ma'lumotlar asosida o'rganilgan. Muallif tomonidan hududiiy tadbirkorlikni muvozanatli rivojlantirishning institutsional mexanizmlari bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, hududiiy differensialashuv, kichik biznes, tarkibiiy o'zgarishlar, mintaqaviy rivojlanish, investitsiyalar, hududiiy tafovutlar, yalpi hududiiy mahsulot.

Аннотация: В данной статье анализируются территориальная дифференциация и структурные изменения развития предпринимательства в регионах Узбекистана. Целью исследования является определение распределения субъектов малого предпринимательства по регионам, их плотности и различий в отраслевой структуре, а также разработка научно обоснованных предложений по сбалансированному развитию регионального предпринимательства. На примере регионов Узбекистана на основе статистических данных изучены количество действующих субъектов малого предпринимательства, их соотношение на душу населения, отраслевое распределение, а также связь с инвестициями. Автором разработаны предложения по институциональным механизмам сбалансированного развития регионального предпринимательства.

Ключевые слова: предпринимательство, территориальная дифференциация, малый бизнес, структурные изменения, региональное развитие, инвестиции, региональные различия, валовой региональный продукт.

Abstract: This article analyzes the territorial differentiation and structural changes in entrepreneurship development in the regions of Uzbekistan. The purpose of the study is to determine the regional distribution of small business entities, their density, and sectoral structural disparities, and to develop scientifically grounded proposals for balancing regional entrepreneurship development. Using the example of Uzbekistan's regions, the article examines the number of operating small business entities, their ratio per capita, sectoral distribution, and their relationship with investment based on statistical data. The author proposes institutional mechanisms for the balanced development of regional entrepreneurship.

Keywords: entrepreneurship, territorial differentiation, small business, structural changes, regional development, investments, regional disparities, gross regional product.

KIRISH

Tadbirkorlik faoliyati bozor iqtisodiyoti sharoitida ish o'rinlari yaratish, aholi daromadlarini oshirish va mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadbirkorlikning rivojlanish sur'ati va tarkibi mamlakat hududlarida turlicha shakllanib, tabiiy-geografik joylashuv, infratuzilma darajasi, aholi zichligi, mehnat resurslari salohiyati va investitsion muhit kabi omillar hududlar o'rtasidagi tadbirkorlik imkoniyatlarining o'ziga xos xususiyatlarini belgilaydi. Bunday hududiiy differensialashuv nafaqat

rivojlanayotgan, balki rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotida ham kuzatiladigan tabiiy jarayon bo'lib, uni ilmiy jihatdan chuqur o'rganish mintaqaviy siyosatni takomillashtirish va hududlarning mavjud salohiyatidan samarali foydalanishning muhim sharti hisoblanadi.

O'zbekistonda kichik tadbirkorlikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan bo'lib, so'nggi yillarda soha subyektlari sonining barqaror o'sishi kuzatilmoqda. Shu bilan birga, tadbirkorlik faolligining hududlar kesimidagi turlicha taqsimoti, ayrim mintaqalarda tadbirkorlik zichligini oshirish imkoniyatlari hamda tarmoq tarkibidagi farqlar mamlakat bo'ylab muvozanatli va inklyuziv iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu sababli tadbirkorlik rivojlanishining hududiy differensiallashuvi va tarkibiy o'zgarishlarini statistik ma'lumotlar asosida chuqur tahlil qilish, mavjud salohiyatni aniqlash va rivojlanish istiqbollarini belgilash alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning maqsadi — O'zbekiston mintaqalarida tadbirkorlik rivojlanishining hududiy differensiallashuv darajasini va tarkibiy o'zgarish tendensiyalarini statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilish hamda hududiy tadbirkorlikni muvozanatli rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdir. Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat: hududiy tadbirkorlik differensiallashuvining nazariy-uslubiy asoslarini yoritish; xorijiy va mahalliy tadqiqotchilarning ushbu sohadagi ishlarini tahlil qilish; O'zbekiston hududlarida kichik tadbirkorlik subyektlarining soni, zichligi va tarmoq tarkibini statistik ma'lumotlar asosida baholash; hamda amaliy tavsiyalar shakllantirish. Tadqiqotning obyekti — O'zbekiston hududlaridagi tadbirkorlik subyektlari, predmeti esa hududlar kesimidagi tadbirkorlik rivojlanishining differensiallashuvi va tarkibiy o'zgarish jarayonlari hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududiy iqtisodiy tafovutlar nazariyasi jahon iqtisodiy fanida uzoq tarixga ega bo'lib, uning shakllanishida G. Myrdalning "kumulyativ sabablanish" konsepsiyasi va J. Williamsonning mintaqaviy tafovutlarning iqtisodiy o'sish bosqichlariga bog'liqligi haqidagi gipotezasi muhim o'rin tutadi. Ushbu nazariyalarga ko'ra, bozor kuchlari o'z holicha hududlar o'rtasidagi tafovutlarni avtomatik ravishda bartaraf eta olmaydi, aksincha, resurslar va investitsiyalarning nisbatan rivojlangan hududlarga oqib borishi natijasida tafovutlar chuqurlashishi mumkin, bu esa maqsadli mintaqaviy siyosat zarurligini asoslab beradi.

Kichik biznes va tadbirkorlikning mintaqaviy rivojlanishdagi rolini o'rganuvchi tadqiqotlarda tadbirkorlik subyektlari zichligi, ularning yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi va bandlikka qo'shgan hissasi hududiy raqobatbardoshlikni belgilovchi asosiy indikatorlar sifatida ko'rsatiladi. Xususan, Farg'ona vodiysi viloyatlari misolida olib borilgan qiyosiy tahlilda kichik biznes ko'rsatkichlarining hududlar kesimidagi farqlari va ularning vaqt davomidagi o'zgarish tendensiyalari tasviri statistik usullari — o'rtacha qiymat, standart og'ish, minimal va maksimal qiymatlarni hisoblash — yordamida aniqlangan.

O'zbekiston hududlari misolida olib borilgan boshqa tadqiqotda investitsiyalar, kichik tadbirkorlik subyektlari soni va aholiga to'g'ri keluvchi jami daromadlar o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilgan bo'lib, bevosita xorijiy investitsiyalar bilan yalpi ichki mahsulot o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjudligi, investitsiyalar hajmi bo'yicha yetakchi hududlar Toshkent shahri, Toshkent viloyati va Navoiy viloyati ekanligi statistik jihatdan asoslab berilgan. Bu esa tadbirkorlik faolligi bilan investitsion muhit o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni yana bir bor tasdiqlaydi.

Mintaqaviy iqtisodiyot bo'yicha xalqaro tajribani o'rganuvchi tadqiqotlarda tadbirkorlikni rivojlantirish infratuzilmasi — biznes-inkubatorlar, texnoparklar va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash fondlari — kam rivojlangan hududlarda tadbirkorlik faolligini oshirishning samarali vositasi ekanligi ko'rsatiladi. Shu bilan birga, adabiyotlarda tadbirkorlik tarkibidagi tarmoqlararo tafovutlar, xususan, qishloq xo'jaligi va savdo-xizmat ko'rsatish sohalarining ustunligi hamda sanoat va yuqori texnologik tarmoqlarning nisbatan past ulushi mintaqaviy iqtisodiy diversifikatsiyaning yetarli emasligidan dalolat berishi ta'kidlanadi. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, hududiy tadbirkorlik tafovutlarining nazariy asoslari yetarlicha ishlab chiqilgan bo'lsa-da, O'zbekiston mintaqalarining so'nggi statistik ma'lumotlari asosida tarkibiy o'zgarishlarni kompleks tahlil qilish borasida qo'shimcha ilmiy izlanishlarga ehtiyoj saqlanib qolmoqda — mazkur maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida bir qator ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Birinchidan, mavzuga oid xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlarni tizimli tahlil qilish orqali hududiy tadbirkorlik differensiallashuvining nazariy-uslubiy asoslari umumlashtirildi. Ikkinchidan, qiyosiy-statistik tahlil usuli yordamida O'zbekiston hududlarining kichik tadbirkorlik subyektlari soni, ularning aholi jon boshiga nisbati va tarmoq tarkibi o'zaro solishtirildi.

Uchinchidan, tasviri statistik usullaridan — o'rtacha qiymat, hududlar o'rtasidagi maksimal va minimal ko'rsatkichlar farqini hisoblash — foydalanib, tadbirkorlik faolligining hududiy tafovut darajasi baholandi.

To'rtinchidan, dinamik tahlil usuli orqali kichik tadbirkorlik subyektlarining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi va tashkil etilgan yangi subyektlar sonining yillar kesimidagi o'zgarishi o'rganildi. Beshinchidan, mantiqiy umumlashtirish va induktiv xulosa chiqarish usullari asosida statistik natijalarga tayangan holda amaliy tavsiyalar shakllantirildi. Tadqiqotning axborot bazasini Milliy statistika qo'mitasi hamda hududiy statistika boshqarmalarining rasmiy statistik hisobotlari va matbuot relizlari tashkil etdi.

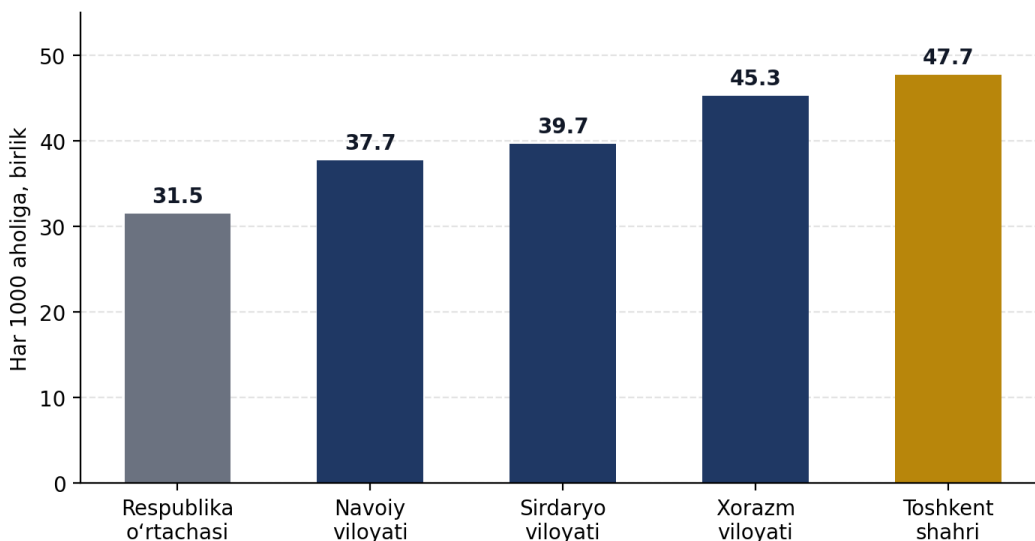
TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda kichik tadbirkorlik sohasi so'nggi yillarda barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Milliy statistika qo'mitasining ma'lumotlariga ko'ra, 2026-yilning 1-aprel holatiga faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 1 208,3 mingtani tashkil etdi, shundan kichik korxona va mikrofirmalar (fermer xo'jaliklarini qo'shgan holda) 507,1 mingtani, yakka tartibdagi tadbirkorlar 347,7 mingtani, dehqon xo'jaliklari 353,5 mingtani tashkil etdi. Mamlakat bo'yicha har 1 000 aholiga nisbatan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 31,5 birlikni tashkil etdi, biroq bu ko'rsatkich hududlar kesimida sezilarli darajada farqlanadi.

Hududlar kesimida tadbirkorlik zichligi tahlili shuni ko'rsatadiki, aholi jon boshiga nisbatan eng yuqori ko'rsatkichga ega hududlar Toshkent shahri (47,7 birlik/1 000 aholi), Xorazm viloyati (45,3 birlik), Sirdaryo viloyati (39,7 birlik) va Navoiy viloyati (37,7 birlik) hisoblanadi. Bu ko'rsatkichlar mamlakat o'rtacha darajasidan (31,5 birlik) sezilarli darajada yuqori bo'lib, ushbu hududlarda tadbirkorlik muhitining nisbatan qulayligi, infratuzilmaning rivojlanganligi va aholining tadbirkorlik faolligi yuqoriligini ko'rsatadi. Quyidagi 1-jadval va unga mos chizmada ushbu ko'rsatkichlar respublika o'rtacha darajasi bilan solishtirilgan holda aks ettirilgan (1-jadval; 1-rasm).

1-jadval. Kichik tadbirkorlik subyektlari zichligi yetakchi hududlar bo'yicha (2026-yil 1-aprel holatiga)¹

Hudud	Har 1000 aholiga kichik tadbirkorlik subyektlari soni, birlik
Toshkent shahri	47,7
Xorazm viloyati	45,3
Sirdaryo viloyati	39,7
Navoiy viloyati	37,7
Respublika o'rtachasi	31,5

1-rasm. Kichik tadbirkorlik subyektlari zichligi (hududlar bo'yicha, 2026-yil 1-aprel holatiga)²

1 Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

2 Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

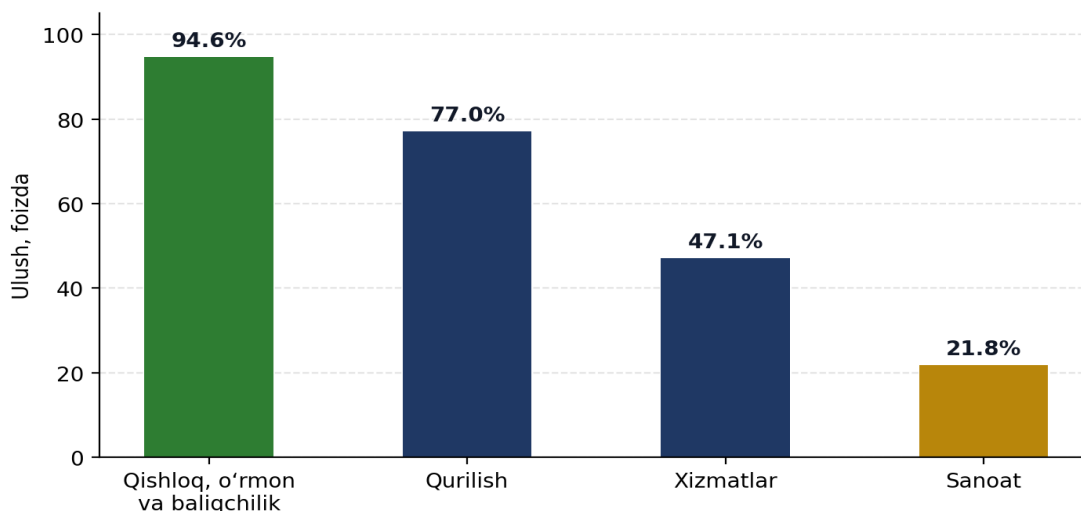
Shu bilan birga, boshqa bir qator hududlarda, xususan, Qashqadaryo va Surxondaryo kabi aholi zich yashaydigan viloyatlarda, tadbirkorlik zichligini mamlakat o'rtacha darajasiga yetkazish va oshirish uchun keng imkoniyatlar mavjud bo'lib, bu hududlar o'rtasidagi tadbirkorlik salohiyatini yanada uyg'unlashtirish istiqbollarini ko'rsatadi.

Investitsiyalar bilan tadbirkorlik faolligi o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish natijalari investitsiyalarning eng yuqori hajmiga ega hududlar — Toshkent shahri, Toshkent viloyati va Navoiy viloyati — aynan yuqori tadbirkorlik faolligiga ega hududlar bilan mos kelishini ko'rsatdi. Bu esa investitsion muhit bilan tadbirkorlik rivojlanishi o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjudligini yana bir bor tasdiqlaydi. Yalpi hududiy mahsulot ko'rsatkichlari bo'yicha ham Toshkent viloyati va Andijon viloyati kabi yuqori investitsion faollikka ega hududlar yetakchilik qilmoqda, bu esa investitsiyalar hajmi bilan mintaqaviy iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikning yana bir dalili hisoblanadi.

Tarkibiy o'zgarishlar nuqtai nazaridan, kichik tadbirkorlik subyektlarining tarmoqlar kesimidagi yalpi ichki mahsulotdagi ulushini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, 2026-yilning yanvar–mart oylarida qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida kichik tadbirkorlikning ulushi 94,6 foizni, qurilishda 77,0 foizni, xizmatlar sohasida 47,1 foizni va sanoatda esa 21,8 foizni tashkil etdi. Bunday tarkib kichik tadbirkorlikning qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarida faol ishtirok etishini, sanoat va yuqori texnologik tarmoqlarda esa rivojlanish va kengayish uchun qo'shimcha imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Quyidagi 2-jadval va chizmada ushbu tarkibiy taqsimot yaqqol aks ettirilgan (2-jadval; 2-rasm).

2-jadval. Kichik tadbirkorlik subyektlarining tarmoqlar bo'yicha YalMdagi ulushi (2026-yil yanvar–mart)³

Tarmoq	Kichik tadbirkorlikning YalMdagi ulushi, %
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	94,6
Qurilish	77,0
Xizmatlar sohasi	47,1
Sanoat	21,8

2-rasm. Kichik tadbirkorlik subyektlarining tarmoqlar bo'yicha YalMdagi ulushi (2026-yil yanvar–mart)⁴

Shu bilan birga, kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi 79 658,9 milliard so'mni tashkil etib, umumiy sanoat ishlab chiqarishining 27,5 foizini egalladi, o'sish sur'ati esa 118,2 foizni tashkil etdi — bu esa kichik tadbirkorlikning sanoat tarmog'idagi ishtiroki asta-sekin kengayib borayotganidan dalolat beradi.

Yashash va ovqatlanish, savdo hamda boshqa xizmat turlari bo'yicha ham hududlar o'rtasida sezilarli tafovutlar kuzatiladi. Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil 1-mart holatiga bo'lgan ma'lumotlariga ko'ra, yashash va ovqatlanish sohasidagi tadbirkorlik subyektlari sonining eng yuqori ko'rsatkichi Toshkent shahrida (5 975 ta)

³ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

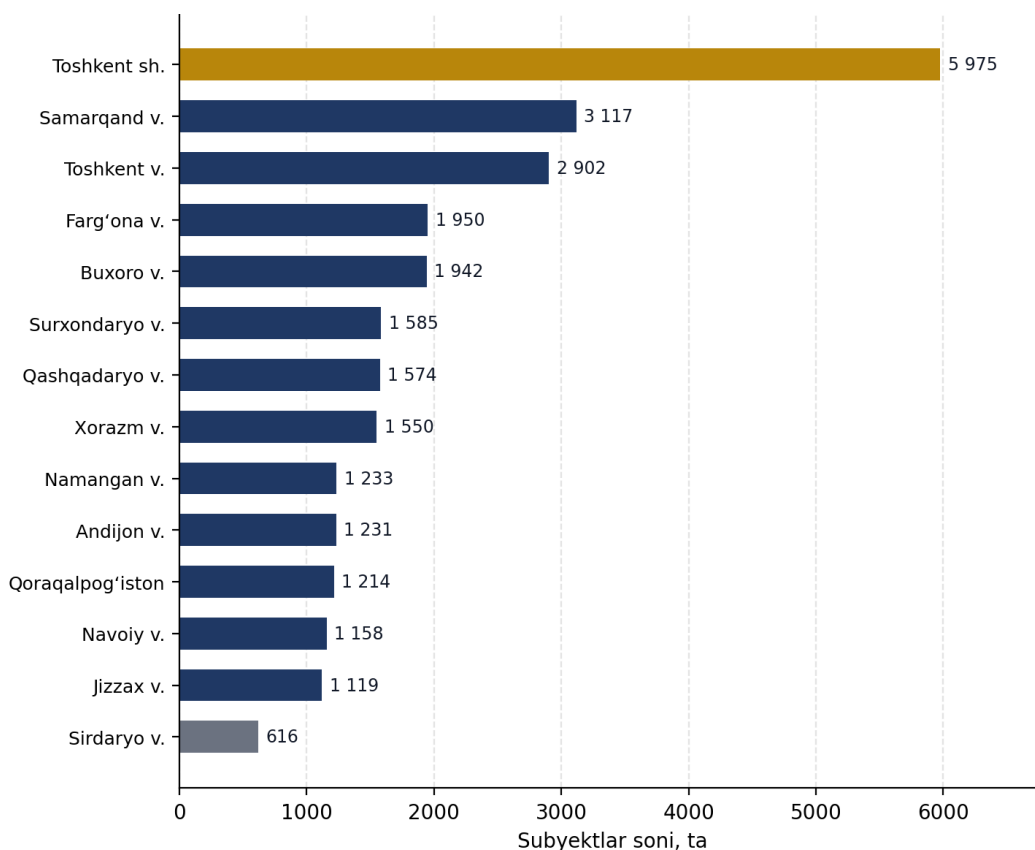
⁴ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

qayd etilgan bo'lsa, Sirdaryo viloyatida bu ko'rsatkich atigi 616 tani tashkil etdi — bu deyarli 10 baravar farqni ko'rsatadi. To'liq hududiy taqsimot 3-jadval va unga mos chizmada keltirilgan (3-jadval; 3-rasm).

3-jadval. Yashash va ovqatlanish sohasida tadbirkorlik subyektlari soni, hududlar bo'yicha (2025-yil 1-mart holatiga)⁵

Hudud	Subyektlar soni, ta
Toshkent shahri	5 975
Samarqand viloyati	3 117
Toshkent viloyati	2 902
Farg'ona viloyati	1 950
Buxoro viloyati	1 942
Surxondaryo viloyati	1 585
Qashqadaryo viloyati	1 574
Xorazm viloyati	1 550
Namangan viloyati	1 233
Andijon viloyati	1 231
Qoraqalpog'iston Respublikasi	1 214
Navoiy viloyati	1 158
Jizzax viloyati	1 119
Sirdaryo viloyati	616

3-rasm. Yashash va ovqatlanish sohasida tadbirkorlik subyektlari soni, hududlar bo'yicha (2025-yil 1-mart holatiga)⁶

⁵ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

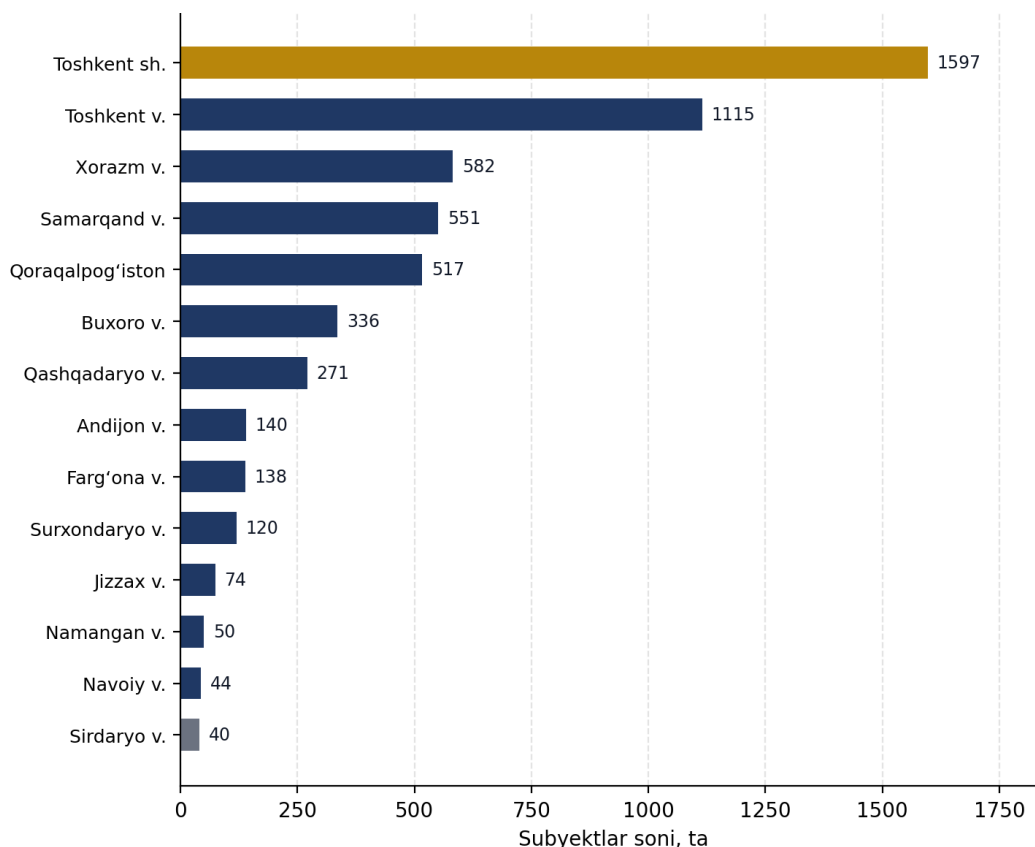
⁶ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

Oilaviy tadbirkorlik subyektlari soni bo'yicha ham ijobiy o'sish va rivojlanish imkoniyatlari kuzatiladi. 2026-yil 1-yanvar holatiga respublika bo'yicha jami 5 575 ta oilaviy tadbirkor faoliyat yuritgan bo'lib, ularning taqsimoti hududlar kesimida turlicha: Toshkent shahri (1 597 ta) va Toshkent viloyati (1 115 ta) yetakchilik qilsa, Sirdaryo (40 ta) va Navoiy (44 ta) viloyatlarida oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar mavjud, ya'ni Toshkent shahri bilan Sirdaryo viloyati o'rtasidagi farq deyarli 40 baravarni tashkil etadi. To'liq taqsimot 4-jadval va chizmada aks ettirilgan (4-jadval; 4-rasm).

4-jadval. Oilaviy tadbirkorlik subyektlari soni, hududlar bo'yicha (2026-yil 1-yanvar holatiga)⁷

Hudud	Oilaviy tadbirkorlar soni, ta
Toshkent shahri	1 597
Toshkent viloyati	1 115
Xorazm viloyati	582
Samarqand viloyati	551
Qoraqalpog'iston Respublikasi	517
Buxoro viloyati	336
Qashqadaryo viloyati	271
Andijon viloyati	140
Farg'ona viloyati	138
Surxondaryo viloyati	120
Jizzax viloyati	74
Namangan viloyati	50
Navoiy viloyati	44
Sirdaryo viloyati	40
Jami respublika bo'yicha	5 575

4-rasm. Oilaviy tadbirkorlik subyektlari soni, hududlar bo'yicha (2026-yil 1-yanvar holatiga)⁸

⁷ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

⁸ Manba: Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tuzgan.

Tahlil natijalari hududiy tadbirkorlik differensiallashuvining uchta asosiy omilini aniqladi: birinchidan, infratuzilma va investitsion muhitning notekis rivojlanganligi; ikkinchidan, aholi zichligi va shaharlashuv darajasidagi farqlar; uchinchidan, tarmoq tarkibidagi diversifikatsiya darajasining hududlar bo'yicha turlichaligi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari O'zbekiston mintaqalarida tadbirkorlik rivojlanishining hududiy differensiallashuvi muayyan darajada saqlanib qolayotganini ko'rsatdi. Toshkent shahri, Toshkent viloyati, Navoiy va Xorazm viloyatlarining tadbirkorlik faolligi bo'yicha yetakchiligi hududiy iqtisodiy rivojlanishning muhim omili sifatida namoyon bo'lsa, boshqa bir qator hududlarda, xususan, aholi zich yashaydigan viloyatlarda, tadbirkorlik zichligini oshirish uchun mavjud salohiyatdan samarali foydalanish imkoniyatlari saqlanib qolmoqda. Shuningdek, kichik tadbirkorlikning tarmoq tarkibida qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarining ustunligi, sanoat tarmog'idagi ulushning nisbatan pastligi tarkibiy diversifikatsiyani rivojlantirish va yangi iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish uchun muhim yo'nalishlar mavjudligini ko'rsatadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi takliflar ishlab chiqildi: birinchidan, tadbirkorlik zichligi past hududlarda maqsadli soliq va kredit imtiyozlari asosida biznes-inkubatorlar va texnoparklar tarmog'ini kengaytirish; ikkinchidan, kam rivojlangan hududlarga xorijiy va mahalliy investitsiyalarni jalb etish uchun mintaqaviy investitsion loyihalar reestrini shakllantirish va targ'ib qilish; uchinchidan, kichik tadbirkorlikning sanoat va yuqori texnologik tarmoqlardagi ishtirokini kengaytirish maqsadida ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish; to'rtinchidan, hududiy tadbirkorlik ko'rsatkichlarini muntazam monitoring qilish va mintaqalar reytingini yuritish orqali samarali amaliyotlarni aniqlash va tarqatish; beshinchidan, aholi zich yashaydigan, ammo tadbirkorlik faolligi past hududlarda kasbiy va tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus ta'lim va treninglar dasturlarini joriy etish. Ushbu chora-tadbirlarning kompleks tarzda amalga oshirilishi hududlar o'rtasidagi tadbirkorlik tafovutlarini qisqartirish, tarmoq tarkibini diversifikatsiya qilish hamda mamlakat bo'ylab muvozanatli va inklyuziv iqtisodiy rivojlanishga erishishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Myrdal, G. (1957). *Economic Theory and Under-Developed Regions*. London: Gerald Duckworth.
2. Williamson, J. G. (1965). *Regional Inequality and the Process of National Development*. *Economic Development and Cultural Change*, 13(4), 1–84.
3. Porter, M. E. (1998). *Clusters and the New Economics of Competition*. *Harvard Business Review*, 76(6), 77–90.
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi (2026). O'zbekiston Respublikasida kichik tadbirkorlik subyektlari to'g'risida ma'lumot, 2026-yil 1-aprel holatiga. stat.uz.
5. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi (2026). Faoliyat ko'rsatayotgan sanoat korxonalari soni. stat.uz.
6. Mintaqaviy tafovutlar va iqtisodiy o'sish: O'zbekiston hududlari misolida investitsiyalarning ta'siri tahlili. Qo'qon davlat pedagogika instituti xabarnomasi. <https://doi.org/10.54613/ku.v15i.1196>
7. Farg'ona vodiysi viloyatlarida kichik biznesning iqtisodiy ko'rsatkichlari: qiyosiy tahlil (2024). Raqamli iqtisodiyot ilmiy-elektron jurnali. cyberleninka.ru.
8. Surxonstat.uz (2025). Yashash va ovqatlanish sohasida tadbirkorlik subyektlari soni. surxonstat.uz.
9. Yuz.uz (2026). Oilaviy tadbirkorlar soni bo'yicha hududlar reytingi e'lon qilindi. yuz.uz.
10. Spot.uz (2026). 2025-yilda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti qanchaga o'sdi? spot.uz.
11. Samstat.uz (2025). So'nggi yillarda nechta kichik tadbirkorlik subyektlari tashkil etilgan? samstat.uz.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
